

A tetoválások pszichés háttere

The psychological background of tattoos

FERENCZ ZSUZSA¹, TAKÁCS HILDA DR.², BANCSÓK TAMÁS DR.¹,
TIZEDES CECÍLIA¹, GYULAI ROLLAND DR.^{1,3}, LENGYEL ZSUZSANNA DR.¹,
OSVÁTH PÉTER DR.^{2*}, SZLÁVICZ ESZTER DR.^{1*}

PTE ÁOK Bőr-, Nemikórtani és Onkodermatológiai Klinika Pécs¹

PTE ÁOK Pszichiátriai és Pszichoterápiás Klinika Pécs²

SZTE Szent-Györgyi Albert Klinikai Központ, Bőrgyógyászati és Allergológiai Klinika Szeged³

ÖSSZEFOGLALÁS

A testmódosító beavatkozások közül a tetoválások egyre inkább elterjedt jelenségnek minősülnek, annak ellenére, hogy sokan manapság is negatívan viszonyulnak hozzájuk. Az elmúlt évek tanulmányai arra világítanak rá, hogy a tetováltatás motivációja mögött pszichopatológiai eltérések is meghúzódhatnak. Ennek alapján felhívhatják a figyelmet személyiségzavarokra, a testképpel kapcsolatos problémákra, illetve addiktív vagy öndesztuktív viselkedésre. Másik oldalról megvilágítva viszont segíthetnek feldolgozni a traumatikus életeseményeket, közreműködnek a megküzdés folyamatában. Fontos, hogy azoknál a bőrgyógyászati betegeknel, akiknél a tetoválások vagy egyéb testmódosítások halmozottan fordulnak elő, pszichodermatológiai szempontból is járjuk körül az esetet.

Kulcsszavak:

tetoválás – pszichiátriai zavarok – addiktív viselkedés – személyiségzavarok – testdiszmorfia

SUMMARY

Tattooing is a widespread phenomenon, however a lot of people have a negative attitude towards tattoos. The current literature highlights the strong psychological components behind the motivations of tattooing. Motifs on the body may be associated with personality disorders, body dysmorphic disorder (BDD), addictions or self-destructive behaviour. On the other hand, tattooing could help the psychosocial coping with certain traumas. In a dermatological patient with a high number of tattoos, it is important to examine the patient from the point of view of potential psychodermatologic diseases.

Key words:

tattooing – psychiatric diseases – addictive behavior – personality disorder – body dysmorphic disorder

A tetoválás, mint testmódosító beavatkozás, egyidős az emberi kultúrával, jelentős társadalmi meghatározottsággal bír. A személyes és közösségi identitás kifejezőjének, beavatási rítusok elemének voltak tekinthetőek, valamint olyan csoportok tagjai is tetováltattak, akik szélsőséges viselkedésükről voltak híresek. Emiatt az emberek nagy részében negatív kép alakult ki a tetoválással kapcsolatban. Tetoválásokkal kapcsolatos stigmatizációt vizsgáló kutatásokban az eredmények azt mutatják, hogy manapság is megosztó jelenségnek számítanak, a növekvő népszerűségük ellenére (1, 2).

A tetoválás folyamata során hígítószer és szilárd részecskék (kadmium, króm, kobaltsók, higany-szulfid) elegyét juttatják a bőr dermális rétegébe, repetitív szúrómozgást végző

tűk segítségével. Az elektromos tetováló gép feje, szorosan egymás mellé helyezett tűkből áll, a tűk számát annak függvényében változtatják, hogy milyen vastag vonalhatást szeretnének elérni. A festékanyag egy tárolóedényből vagy a tetováló gép végén elhelyezett tartályból kerül a tűkre, melyek nem viszik be a teljes festékmennyiséget a bőrbe, így a maradék anyag letörlésre kerül (3). A tetoválás folyamatának módszere évezredek alatt fejlődött az éles csontok, török segítségével történő tetoválástól a kifinomult tetováló gépek használatáig, de a technika lényegében ugyanaz maradt. Ezt mi sem prezentálja jobban, mint a börtönökben készült tetoválások: egy rendelkezésükre álló éles tárgy, illetve bármely forrásból származó festékanyag elegendő ahhoz, hogy megszülessenek a minták (4, 5).

A szakirodalmi adatokat áttekintve, többféle olyan vizsgálat történt, amelyek a tetoválások háttérében álló esetleges pszichopatológiai eltéréseket vette górcső alá. Ezeknek a kutatásoknak az eredményei azonban számos esetben nem voltak egyértelműek, ezért létjogosultak a területen folytatott további vizsgálatok. Tetováltak körében előfordulhatnak addiktív magatartások, személyiségzavarok illetve kockázatvállaló viselkedésre való hajlam, éppen ezért érdemes tetoválás vizsgálatokor pszichés komponensre is gondolni (6-9).

A tetoválások története

A tetoválásoknak történelmi koronként és kultúránként változó funkciói és jelentései voltak. Számos archeológiai bizonyíték maradt fent, melyek azt bizonyítják, hogy az emberek már a kőkorszakban gyakorolták a tetoválás művészetét (10). A legkorábbi, tetoválásokkal díszített múmia a vélhetően az 5300 éves Ötzi, "a jégember". Radiológiai vizsgálat alapján, a tetovált bőrterületek alatt, az ízületekre osteochondrosis volt jellemző, így a kutatók arra a következtetésre jutottak, hogy ebben a korban a tetoválásokat fájdalomcsillapításra használhatták (11). A "tattoo" szó először *James Cook* naplójegyzete nyomán terjedt el, aki leírta a polinéz őslakosok tetoválási technikáját (12). A polinéz származású maori törzseknél minden családnak volt egy saját moko-ja (arci tetoválás), melyet aláírásként használtak, így a minta igazi képviselője volt identitásuknak (13). A törzsi környezetben a tetováltatás rituálissá tette az egyén felnőtt státuszba való belépését. Attól kezdve, hogy a fiatal kiállta a fájdalompróbát, a csoport teljes jogú tagjává fogadta őt, és részt vehetett a törzs spirituális szertartásain (10). Rómában a rabszolgákat vagy az elítélt bűnözőket jelölték tetoválással, mely a társadalom általi megvetésnek köszönhetően nemcsak fizikai, de morális szenvedéssel is járt (14). Japánban ugyancsak jellemző volt a bűnözők tetoválással történő megjelölése. Idővel a börtönviseltek bűnjeleit nagyobb tetoválásokkal próbálták elfedni, a yakuza bűnözői szervezet kialakulása is ehhez a szokáshoz köthető. A tetoválás elleni tabu a japán gondolkodásban még mindig annyira erőteljes, hogy az ottani törvények megnehezítik a tetoválóművészek munkáját (3, 10, 14). A tetoválást a hétköznapi emberek körében a tengerészek kezdték el népszerűsíteni Európában. A tradicionális motívumokat az őslakosoktól vették át, hamarosan azonban elterjedtek az európai minták, mint a pálmafa, horgony, szív és női alakok (14). A 19. század végén a tetoválás magasabb társadalmi osztályokban is népszerűvé vált, például *Viktória királynőnek* is volt tetoválása. Ekkor kezdett a tetoválás szépségkiegészítővé, az egyéni szabadság képviselőjévé válni (15). A második világháború alatt a koncentrációs táborokban lévő fogvatartottakat tetoválással jelölték, ebben a kontextusban is megbélyegző szerepe volt (4). Később a tetoválás elsősorban szélsőséges csoportok körében váltak népszerűvé, mint rabok, bünszervezeti tagok, motorosok, cirkuszi előadók és katonák (16). Az 1980-as években a testművészet inkább tiltakozó, lázadó szerepet töltött be például egyes szubkultúrák, mint a punkok körében. Egé-

szen az 90-es évekig a tetoválás provokatív jelenség maradt az emberiség szemében (17).

Míg korábban deviánsnak számított, mára a társadalom számottevő része elfogadottnak tartja. Jelenleg óriási népszerűségnek örvend, sőt divatos jelenségnek számít, különösen a fiatalok körében. Európában elterjedtsége elérheti akár a 15-25%-ot (18). Egy nemzetközi online felmérés szerint, mely öt nagyobb országra terjedt ki (Brazília, Kína, Franciaország, Oroszország és Egyesült Államok) a tetoválást viselők általános gyakorisága 18.5% volt. A nők nagyobb számban voltak tetováltak, mint a férfiak és főképpen a 25 és 34 éves korosztály volt érintett (19).

A tetoválások motivációi

A tetoválások gyakoriságát vizsgálva felvetődik a kérdés, hogy vajon mitől váltak ennyire népszerűvé nap-

Motivációk
1. Szépség, művészet és divat
2. Egyéniség
3. Személyes narratíva
4. Fizikai állóképesség
5. Csoportkapcsolatok és elkötelezettség
6. Ellenállás
7. Spiritualitás és kulturális hagyomány
8. Függőség
9. Szexuális motiváció
10. Konkrét cél nélkül

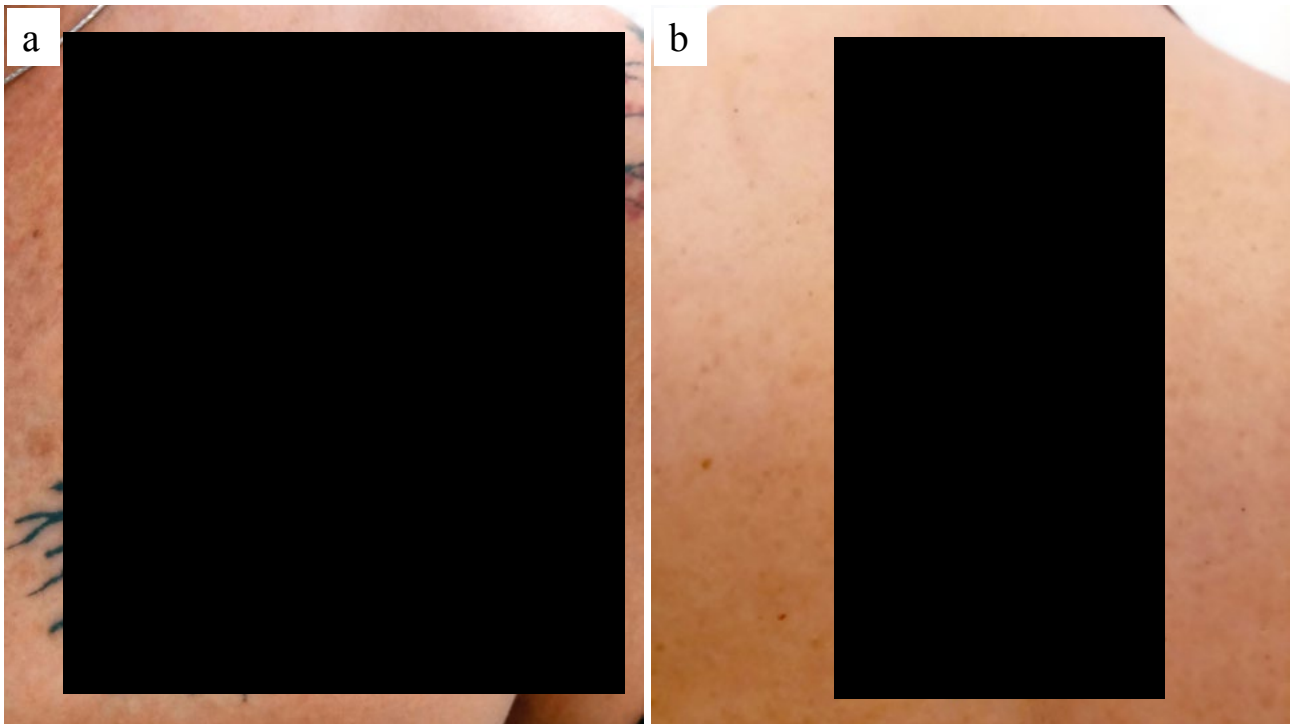
1. táblázat

A tetoválások háttérében álló legfontosabb motivációk *Wohlrab és munkatársai* nyomán (20)

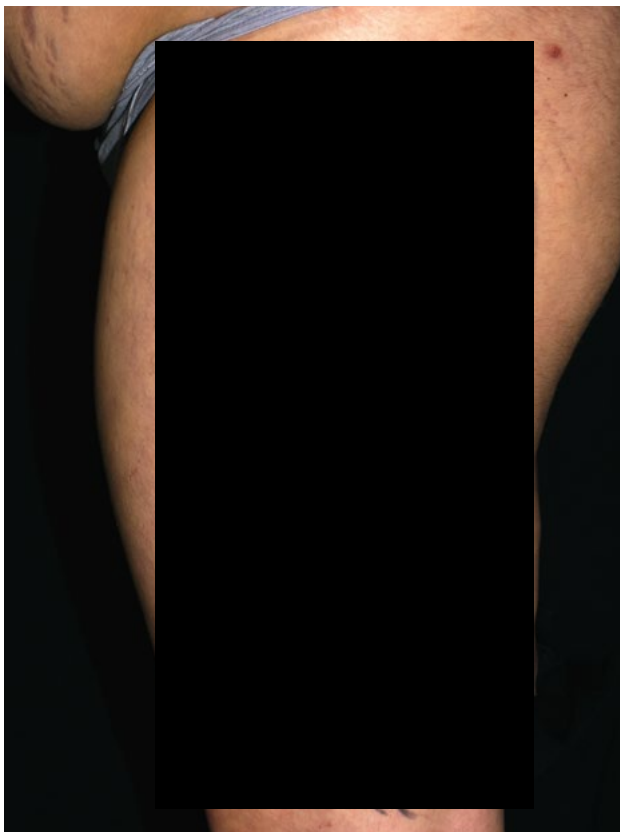
1. ábra

Egy melanoma kapcsán gondozott beteg tetoválása, ahol családja szokatlan, bizarr formában került ábrázolásra

2. a., b. ábra

Spirituális (életfa) illetve vallási motívumok. A hátra rajzolt kereszt egyúttal az élet megpróbáltatásait, nehézségeit is szimbolizálja a bipoláris zavar kapcsán kezelt beteg számára

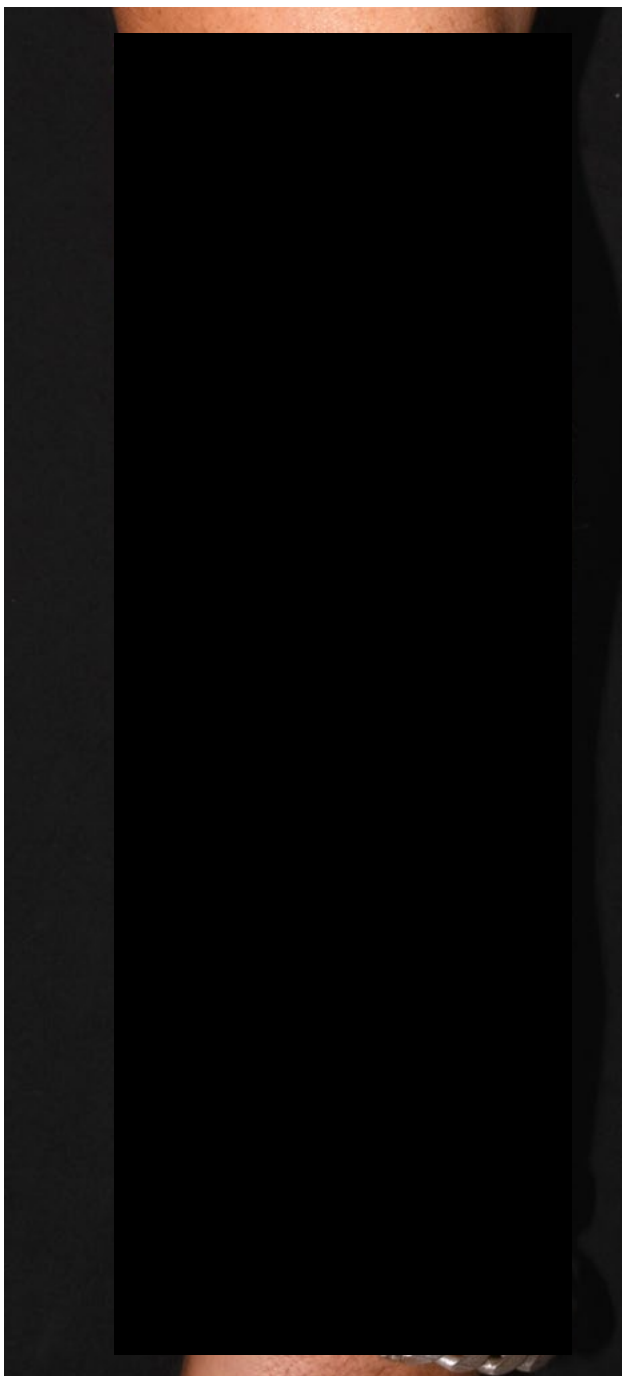

3. ábra

Gésát ábrázoló tetoválás pánikbetegség kapcsán hospitalizált betegnél. A tetoválás egyszerre szolgál esztétikai célt, illetve egy életszakasz elmúlását, lezárulását is jelképezi

jainkban? Mi az, ami arra sarkallja az embereket, hogy elkötelezzék magukat egy minta felé? A tetoválást viselők motivációi között leginkább az alábbiak szerepelhetnek: kommunikatív szempont, esztétikai cél, egyediségre való törekvés, test feletti kontroll, személyes narratíva kifejezése, esetleg csoporthoz való tartozás (1. táblázat). Nagyon gyakoriak a közös tetoválások, melyek barát, családtag vagy szerelem iránti kötődést erősítenek (1. ábra). Olykor a kapcsolati témájú tetoválások viselőjük számára fontos, elhunyt illetőt idéznek meg, emlékéllítő szerepük van. Az önmegerősítő szimbólumok szintén gyakoriak, melyeknek tulajdonosai spiritualitásukat vagy bizonyos kultúrához való kötődésüket hangsúlyozzák (2. a., b. ábra). Sok ember tetoválással kívánja nyomatékosítani, hogy egy bizonyos társadalmi körhöz tartozik, elkötelezte magát egy csoport felé (3. ábra). A fiatalabbakat gyakran a szülők vagy a társadalom elleni tiltakozás és az önrendelkezés gyakorlása motiválja a tetováltatásra. Léteznek szexuális indíttatású tetoválások is, a különböző minták kihangsúlyozhatnak testrészeket, szexuális hajlamokat (20). A tetoválásoknak vannak orvosi alkalmazásai is. Például égési sérülések elfedésére, melldaganatok esetén areoláris rekonstrukcióra, műtéti hegek elfedésére használják őket. Életmentő figyelmeztetésként is funkcionálnak, felhívhatják a figyelmet többek között allergiára vagy malignus hipertermiára (6).

Egyetemi hallgatókkal végzett tanulmányok azt mutatták ki, hogy a leggyakoribb motivációs tényezők között az önkifejezés, egy eseményre való emlékezés, és az esztétika szerepelt, de gyakran előfordult, hogy különösebb indok nélkül tetováltattak. Az idősebb korosztályokkal végzett

4. ábra

Színezett tattoo egy motoros csoporthoz tartozó, tetoválást halmozó páciensen. A karon látható kép játékszenvedélyre utaló motívumokat is tartalmaz.

vizsgálatok is hasonlóan a következőkre jutottak: egyéni önkifejezés, esztétikai cél, életesemények, barátokkal közös tetoválás, illetve szexualitás kifejezése a vezető ok (4. ábra) (21). Összegezve, a szakirodalomban az egyéni motivációk dominálnak, az emberek gyakrabban választanak önmagukhoz kapcsolódó mintát, mint egy csoporthoz való tartozást szimbolizáló tetoválást. Ebből következhet, hogy a tetoválás az önazonosítás egyik módja, lehetőséget teremt az önkifejezésre.

Tetoválások és pszichodermatológia

Annak köszönhetően, hogy bőrünk mindenki számára látható, szoros viszonyban áll önbecsülésünkkel, hozzájárul szociális kapcsolataink kialakításához, de egyfajta határt is képvisel. A tetoválások vágyakat, érzelmeket és viselőjük személyiségét tükrözik a külvilág felé. Ebből kifolyólag a választott minta és az egyén identitása, pszichológiai állapota között mély kapcsolat él (6).

A pszichodermatológia egyik tárgykörét képezik a bőrre irányuló, önsértőnek is tekinthető beavatkozások („self-inflicted skin lesions”). *Gieler és munkatársai* arra alapozva osztották ezeket két nagyobb csoportba, hogy a beteg által elismert, vagy titkolt magatartás áll a háttérükben. A bőrre irányuló, önsértő magatartások között megtalálhatóak a fakiticiózus zavarok, illetve a kényszeres és kapcsolódó zavarok közé tartozó kórképek is, mint például a trichotillománia vagy az acne excoriée. Bizonyos testmódosító beavatkozásokat, köztük a tetováltatást is elhelyezi ebben a felosztásban, noha széles körben elterjedtnek számítanak. Előfordulhatnak viszont olyan esetek, amikor a testmódosítások (esztétikai beavatkozások, tetoválás és testékszer) súlyos pszichés problémára utalnak, mint például a testdiszmorfiás zavar jelenlétére (22). Ugyanakkor megküzdési mechanizmusként is működhetnek, megakadályozva egyéb önkárosító viselkedésformákat (23). Ebből kifolyólag fontos lenne nagyobb jelentőséget tulajdonítani a tetoválások vizsgálatának, mind a bőrgyógyászati, mind a pszichiátriai gyakorlatban (6).

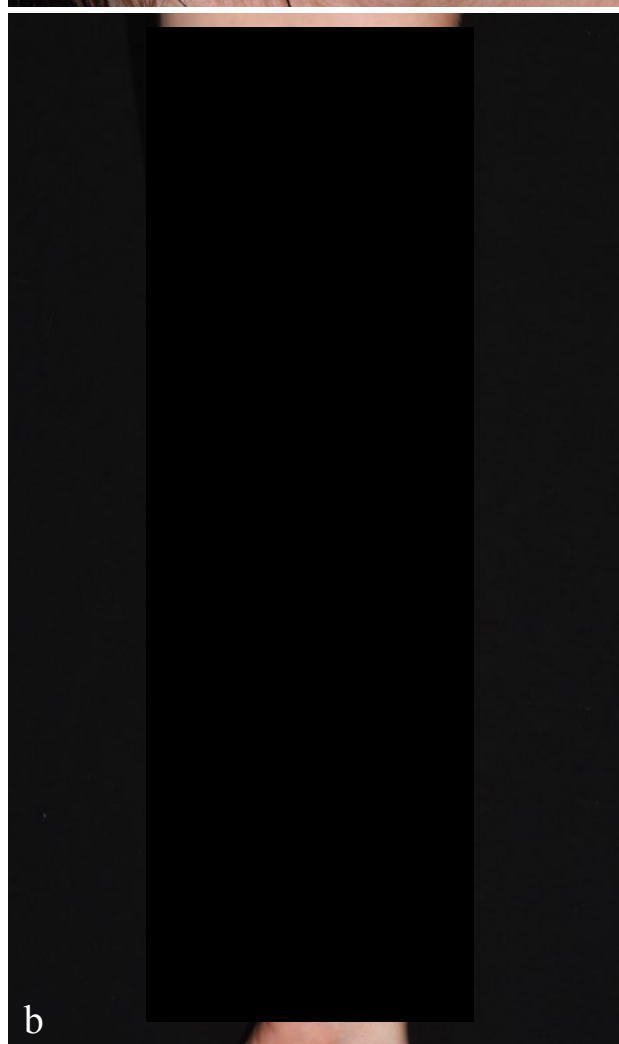
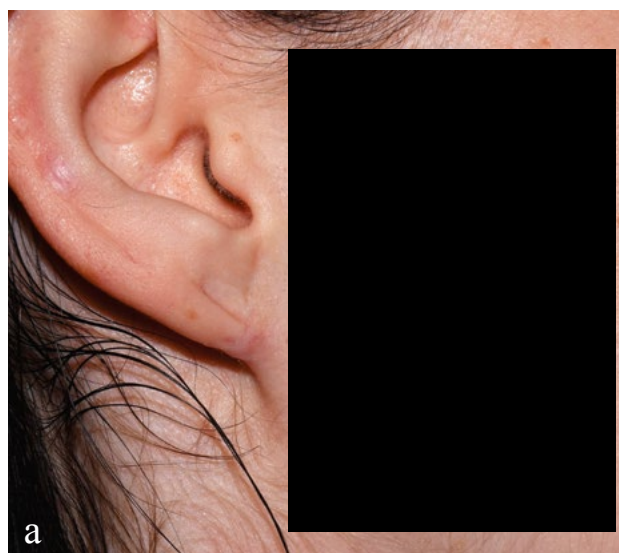
Pszichológiai és pszichopatológiai vonatkozások

Izgalmas kérdés, hogy a tetoválások csupán esztétikai célt szolgálnak, vagy mélyebb pszichológiai jelentést hordoznak magukban. Számos kutatás létezik arra vonatkozóan, hogy a tetováltatás milyen mértékben függ össze pszichiátriai betegségekkel, de még mindig nincs teljesen feltárva ez a terület.

A rendelkezésre álló irodalmi adatok alapján a tetoválással, piercinggel, és extrém testmódosítással rendelkező egyéneknek magasabb az egyediség iránti igényük, mint a testmódosításokkal nem rendelkező személyeknek (24). Emellett a tetovált egyének hajlamosabbak a kockázatvállaló viselkedésre. Egyetemisták körében készített felmérések szerint a testmódosítások összefüggenek élménykereséssel, nagyobb mértékű alkohol- és marihuána fogyasztással illetve pszichoszociális stresszorokkal (7, 8). A tetoválások és függőségek kapcsolatát vizsgáló tanulmányok szerint a tetovált személyek hajlamosabbak a dohányzásra, alkohol- és drogfogyasztásra (6, 7, 9). Egy francia felmérésben például tetoválásokkal és/vagy piercingekkel rendelkező résztvevőknél magasabb alkoholfogyasztási szintet mértek (9). A tetováláshalmozás egyúttal az addiktív magatartás egyik fenotípusa lehet. *Aglaja Stirn* és kutatócsoportja által vizsgált tetovált populáció 93%-a ismerte be, hogy szenvedélyes gyűjtő, míg 56%-a tetoválásfüggőnek vallotta magát (7). *Altunay és munkatársai* szerint tetovált populációjában a résztvevők több mint 50%-a jelezte, hogy hajlamos a tetov

váláshalmozásra (6). Érdekes kérdés, hogy mi állhat annak a háttérében, hogy általában nem elégszenek meg egyetlen mintával. Mivel a tetoválás okozta fájdalmat az egyén önmaga választja, egyfajta test feletti kontrollként is értelmezhető: úgy érezheti, hogy hatalma van sorsa felett, ő irányít (25). Másrészt a fájdalomingerrel párhuzamos endorfin felszabadulás által generált pozitív érzelmek, illetve az endorfin érzéstelenítő hatása olyan állapotot okoz, amely miatt a tetoválás folyamata egy kellemes élménnyé alakul át (26). Az is elképzelhető, hogy az egyén úgy érzi, sikerült vennie az akadályt a fájdalom leküzdése által és saját határainak kiterjesztése sikerélménnyel tölti el. Egy, az előbbiektől eltérő vélemény szerint az emlékek rögzítése, halmozása az, ami fontos a tetoválásgyűjtők számára (20). A tetoválás sok esetben hordozza viselőjének személyes narratíváját. Egyes kutatások szerint a tetoválással rendelkezők múltjában szignifikánsan nagyobb gyakorisággal fordul elő szexuális vagy fizikai bántalmazás. A bántalmazottak úgy vélik, hogy a tetoválás segít feldolgozni a negatív életeseményeket. Elképzelhető, hogy a testükkel kapcsolatos döntéshozatal által lehetőségük nyílik a trauma feldolgozására (7, 20).

A tetoválások és személyiségzavarok kapcsolatát tekintve a szakirodalom leginkább az instabilitással, impulzivitással és önsértéssel járó borderline személyiségzavarral hozza összefüggésbe a tetoválásokat (5. a., b. ábra). Antonio és munkatársai bizonyították, hogy a testmódosítással (tetoválás, piercing) rendelkezők magasabb tendenciát mutatnak a borderline személyiségzavar és a disszociatív zavarok irányába, illetve jellemzőbb rájuk az önkárosító magatartás, az alexithymia és az emocionális distressz (27). Ezek alapján elképzelhető, hogy ezeknél a betegeknél a testmódosítások a ki nem mondott, felgyülemelő indulatok testfelszíni vetületei. Martin Blay és munkatársai a borderline személyiségzavar esetén szignifikáns összefüggést találtak a testmódosítások és nem szuicid önsértés (NSSI, non-suicidal self-injury) között. A borderline személyiségzavarral küzdők 70%-ának volt valamilyen testmódosítása (tetoválás, piercing), és ezekre a személyekre jellemzőbbek voltak az önkárosító vagy szuicid gondolatok, illetve az ürességérzet, összehasonlítva a testmódosítással nem rendelkező betegekkel. A munkacsoport arra következtetett, hogy a borderline személyiségzavar, a testmódosítások és önsértés szoros kapcsolatának háttérében érzelemszabályozási zavar áll (28). Stirn és Hinz tanulmányában, amely a testmódosítások és önsértő magatartások közötti összefüggést vizsgálja, néhány válaszdó a testmódosítást követően abbahagyta az önkárosító magatartást. Eszerint a testmódosítások az önsértő magatartáshoz hasonló megküzdő mechanizmusként működhetnek, bizonyos esetben helyettesíthetik az autoagresszív cselekedetet (23). Egy rabok körében végzett vizsgálatban a fegyenceket személyiségteszteknek vetették alá, majd az eredményeket összehasonlították a börtönben szerzett tetoválások gyakoriságával. Azok a fegyencek, akik borderline, vagy antiszociális személyiségjegyeket hordoztak, hajlamosak voltak a börtön falain belül tetováltatni. Ezen felül a börtönben szerzett tetoválás viselőire nagyobb mértékben volt jellemző mániás zavar, alkohol- és drogfüggőség, valamint poszttraumás stressz zavar (PTSD) (29).

5. a., b. ábra

Személyiségzavar miatt kezelt beteg tetoválásai:
 a. ábra: arci tetoválása a racionális és impulzívabb, érzelmi alapú döntéshozatal küzdelmére utal (összenőtt agyként és szívként ábrázolva),
 b. ábra: az intenzív színezés, tetováláshalmozás és az erőszakosabb motívumok (halálfejek) használata személyiségzavar irányában figyelemfelkeltő

Forenzikus vonatkozások, börtöntetoválások

A börtönben készült tetoválások külön figyelmet igényelnek. *Freud* szerint „a tetoválásokat olyan emberek gyakorolják, akik a külvilágtól el vannak zárva és ez a körülmény saját testük iránt való fokozottabb érdeklődést vált ki” (5). A börtöntetoválások gyakorisága azzal is magyarázható, hogy a foglyok unaloműzés céljából végzik ezt a tevékenységet, gyakoriak az időt szimbolizáló minták, mint az óra, naptár vagy évszámok (29). Viszont a börtönviseltek tetoválásainak gyakran van mögöttes jelentése. Általában feltűnő helyet választanak, mint az arc, nyak, csukló vagy ujjak, mely arra enged következtetni, hogy a minták kommunikatív célból készülnek. Megfigyelhető, hogy agresszívebb jelentéssel bíró tetoválásokat viselnek azok a rabok, akik bántalmazásért, gyilkosságért töltik börtönbüntetésüket (5, 29). Gyakoriak a halálra, erőszakra utaló motívumok, mint a koponya, sirkő (4). A könnytetoválások is hasonló erőszakos jelentéssel rendelkeznek, amelyek száma megegyezik a megölt emberek számával. Ezek a szimbólumok egyaránt képviselik a tetoválást viselő erejét és hatalmát, céljuk a megfélemlítés és a védelem. Ugyancsak védő szerepe van az ún. bandatetoválásoknak. A börtön falai között különösen fontos a csoporthoz való tartozás, amely fokozott védelmet jelent. A foglyokat szexuális bántalmazások ellen is védheti tetoválás, ennek egyik formája a különböző vallási motívumok (29). A börtöntetoválás elterjedtségének egy másik magyarázata, hogy a raboknak újra lehetőségük nyílik az önrendelkezésre. A tetoválást kísérő fájdalom ebben a kontextusban feszültségoldó lehet, mivel a választás a rabok kezében van (25). Bizonyos közlemények kapcsolatot találtak a börtönben készült tetoválások, illetve a bűnözésre való hajlam és a visszaesés között. Azok a foglyok, akiknek börtönben készült tetoválásaik voltak, erősebbnek ítélték magukat társaiknál, több fegyelmi vétséget követtek el és jellemzőbb volt rájuk a visszaesés (6).

Egy másik kutatásban serdülőkorú rabokat hasonlítottak össze hasonló korú önkéntesekkel pszichiátriai zavarok és szociodemográfiai státusz tekintetében. Arra az eredményre jutottak, hogy a rabokra alacsonyabb szociális státusz, több tetoválás, pszichiátriai zavarok és nemszuicid önsértés volt jellemző a másik csoporttal szemben (30). A börtön körülményei között háttérbe szorul a higiénia, így a vér útján terjedő vírusfertőzések rizikója megnövekszik (hepatitis B és C, HIV), sebfertőzésekkel is számolni kell (4, 29). A börtöntetoválások annyira gyakoriak, hogy felvetődött annak a lehetősége, hogy a börtönökben lehetősége nyíljon a raboknak professzionális tetoválás beszerzésére (31).

Önértékelés és testkép

Empirikus tanulmányok kimutatták, hogy a tetoválás összefüggésbe hozható az önértékelés változásával. A szakirodalomban fellelhető, tetoválás és önértékelés kapcsolatára vonatkozó eredmények kifejezetten ellentmondóak. Egy 2009-ben kiadott tanulmány alapján a te-

tovált nőkre jelentősen alacsonyabb önbecsülés volt jellemző tetoválás nélküli társaikhoz képest, illetve a testkép és az önértékelés között erős összefüggést azonosítottak, míg a tetoválás nélküli nőknél nem mutatkozott ilyen összefüggés (32). Ezzel ellentétben egy másik vizsgálatban a tetovált személyek hajlamosabbak voltak egyedibbnek, vonzóbbnak, kalandvágyóbbnak és kreatívabbnak értékelni magukat, mint a tetoválás nélküliek, vagyis a tetovált személyeknek magasabb volt az önbecsülése (33). *Anna J. Pajor és munkatársai* is arra az eredményre jutottak, hogy a testmódosítással rendelkezőket magasabb önértékelés jellemezte kompetencia és vezetői képesség tekintetében, illetve kevesebb szociális károsodás és alvászavar jelentkezett náluk a kontrollcsoporthoz viszonyítva. A munkacsoport szerint a tetoválással rendelkező személyek a tetoválás jelenléte miatt egyedibbnek értékelik magukat, ebből fakadhat a magasabb önbecsülés (34). Egy longitudinális vizsgálat, mely az első tetoválás megszerzésének a mentális működésre gyakorolt hatását vizsgálta, megállapította, hogy a tetováltatás után három héttel a résztvevőknek magasabb volt az önbecsülésük, mint a tetoválásuk megszerzése előtt, és szebbnek értékelték testüket (35). Olyan eredmények is fellelhetők a szakirodalomban, amelyek szerint a tetovált személyek és a nem tetovált személyek önbecsülési szintje nem különbözik egymástól (36, 37). Az ellentmondások feloldása érdekében tehát további vizsgálatok lennének szükségesek.

A testkép és tetoválások viszonyát illetően meglepően kevés tanulmány lelhető fel, pedig relevanciája lenne a testdiszmorfiás zavar és tetoválások kapcsolatát elemző tanulmánynak. A szakirodalomban javarészt olyan kutatásokat találunk, melyek nem azonosítottak érdemi különbséget tetováltak és tetoválással nem rendelkezők testről való vélekedése között (8, 34). Egy 2002-es vizsgálatban, amelyet serdülő lányok körében végeztek, összefüggés mutatkozott viszont a fizikai megjelenéssel való elégedetlenség és a tetováltatási magatartás között (38).

Összefoglalás

A tetoválás koronként és kultúránként is különböző funkciókat töltött be: a rítusoktól egészen a marginális csoportok megjelölésén át a lázadásig. Manapság az egyes motívumok döntően a tetoválást viselő vágyait, értékeit, esetleg kulturális hovatartozását képviselik, így jelentős szerepet játszanak az önkifejezésben. Pszichológiai hátterüket vizsgálva összefüggések lelhetőek fel az önkárosító viselkedéssel, addiktív magatartással vagy személyiségzavarokkal, valamint felhívhatják a figyelmet a kockázattal való viselkedésre is. A felsoroltak alapján a tetoválások és pszichiátriai zavarok kapcsolata nem általánosítható, de kétségtelenül felhívja a figyelmet arra, hogy nagyobb hangsúlyt fektessünk a tetoválások vizsgálatára a mindennapi gyakorlatban. A tetoválásokkal kapcsolatos kutatások ugyanakkor a pszichodermatológia részterületének számítanak, például az esztétikai beavatkozások tervezésekor lehet relevanciája vizsgálatuknak.

IRODALOM

1. *Silke W., Bernhard.F., Peter M. K., és mtsai.*: Differences in Personality Attributions Toward Tattooed and Nontattooed Virtual Human Characters. *Journal of Individual Differences.* (2009) *30*, 1-5. 10.1027/1614-0001.30.1.1
2. *Kristin A. B., Helen C. H.*: Tattoo or taboo? Tattoo stigma and negative attitudes toward tattooed individuals. *The Journal of Social Psychology.* (2017) *158(5)*, 521-540. 10.1080/00224545.2017.1373622
3. *Parvez S. I., Christopher C., Carlo S. és mtsai.*: Medical Complications of Tattoos: A Comprehensive Review. *Clinical Reviews in Allergy & Immunology.* (2016) *50*, 273-286. 10.1007/s12016-016-8532-0
4. *Roger W. B.*: Tattoos: forensic considerations. *Forensic Science, Medicine and Pathology.* (2013) *9*, 534-542. 10.1007/s12024-013-9476-9
5. *Zsófia H.*: Börbe varrt bűnjel – A tetoválás kultúrtörténeti változásai, különös tekintettel a bűnözés és a tetoválás kapcsolatára. *Börtönügyi Szemle.* (2013) *32(1)*, 71-76.
6. *Ilknur K. A., Sibel M., Ezgi Ö.*: Tattoos in Psychodermatology. *Psych.* (2021) *3*, 269-278. 10.3390/psych3030021
7. *Aglaja S., Silvia.O., Ludmila P. és mtsai.*: Motivations for body piercings and tattoos – The role of sexual abuse and the frequency of body modifications. *Psychiatry Research.* (2011) *190*, 359-363. 10.1016/j.psychres.2011.06.001
8. *Forbes, G.B.*: College students with tattoos and piercings: motives, family experiences, personality factors and perception by others. *Psychological Reports.* (2001) *89*, 774-786. 10.2466/pr0.2001.89.3.774
9. *Nicolas G.*: Tattoos, Piercings, and Alcohol Consumption. *Alcohol Clin Exp Res.* (2012) *36*, 1253–1256. 10.1111/j.1530-0277.2011.01711.x
10. *Laura B., Karen.H.*: Marked: Tattoo as an Expression of Psyche. *Psychological Perspectives* (2017) *60*, 4-38. 10.1080/00332925.2017.1282251
11. *Marina P., Adam S. A. és mtsai.*: Modifications of body surface: piercings, tattoos, and scarification. *International Journal of Dermatology.* (2017) *56*, 351–353. 10.1111/ijd.13539
12. *Filippo P., Gianluca N., Raffaele G., és mtsai.*: A Short History of Tattoo. *JAMA Dermatology.* (2014) *150*, 145. 10.1001/jamadermatol.2013.8860
13. *Shannon B.*: Tattooed: A Participant Observer's Exploration of Meaning. *Journal of American Culture.* (1999) *22*, 53-58. 10.1111/j.1542-734X.1999.2202_53.x
14. *Selma S.*: Tattoos – An historical essay. *Travel Medicine and Infectious Disease.* (2013) *11*, 444-447. 10.1016/j.tmaid.2013.10.013
15. *David I.*: Tattoos. *Journal of Paediatrics and Child Health.* (2012) *48*, 1051–1052. 10.1111/jpc.12007
16. *Victoria R. J., Anne.B.*: Mastectomy tattoos: An emerging alternative for reclaiming self. *Nursing Forum.* (2020) *55*, 695–702. 10.1111/nuf.12486
17. *Maurice A. A., Shlomit.H., Moshe L.*: Tattoo Removal. Basics in Dermatological Laser Applications. (2011) 97-110. 10.1159/000328269
18. *Nicolas K.*: Epidemiology of Tattoos in Industrialized Countries. *Tattooed Skin and Health.* (2015) *48*, 6-20. 10.1159/000369175
19. *Nicolas K., Seité, S. & Taieb.C.*: The prevalence of tattooing and motivations in five major countries over the world. *Journal of the European Academy of Dermatology and Venereology.* (2019) *33*, 484-486. 10.1111/jdv.15808
20. *Silke W., Jutta.S., Peter M. K.*: Modifying the body: Motivations for getting tattooed and pierced. *Body Image.* (2007) *4*, 87-95. 10.1016/j.bodyim.2006.12.001
21. *Marika T., Fleur.G.*: Tattooing: An expression of uniqueness in the appearance domain. *Body Image.* (2006) *3*, 309-315. 10.1016/j.bodyim.2006.09.002
22. *Gieler. U., Consoli. S., Tomás-Aragones. L. és mtsai.*: Self-inflicted Lesions in Dermatology: Terminology and Classification – A Position Paper from the European Society for Dermatology and Psychiatry (ESDaP). *Acta Dermato Venereologica:* (2013) *93*, 4–12. 10.2340/00015555-1506
23. *Stirn. A., Hinz, A.*: Tattoos, body piercings, and self-injury: Is there a connection? Investigations on a core group of participants practicing body modification. *Psychotherapy Research.* (2008) *18(3)*, 326–333. 10.1080/10503300701506938
24. *Selina M. W., Bjarn.-Ove.T., Philipp Y. H. és mtsai.*: When personality gets under the skin: Need for uniqueness and body modifications. *Plos One.* (2021) *13*, 1-13. 10.1371/journal.pone.0245158
25. *Nóra. F.*: A tetováláshalmozás motivációs háttere és személyiségdimenziói. *Fiatalkor biztonságkeresési stratégiái az információs társadalomban.* (2012) 35-61.
26. *Stirn. A.*: Motivations of tattooed and pierced for their body modifications. *Zeitschrift für Klinische Psychologie, Psychiatrie und Psychotherapie,* (2004) *51*, 43–58.
27. *Antonio D., Nicoletta.C., Valentina M.*: Piercings and tattoos: psychopathological aspects. *Acta Nerv Super Rediviva.* (2013) *55*, 143–148.
28. *Martin B., Roland H., Rosetta N. és mtsai.*: Body modifications in borderline personality disorder patients: prevalence rates, link with non-suicidal self-injury, and related psychopathology. *Borderline Personal Disord Emot Dysregul.* (2023) *10(1)*, 7 10.1186/s40479-023-00213-4
29. *Laura M., Paul.D.R.*: Psychopathology and Tattooing Among Prisoners. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology.* (2002) *46*, 522-531. 10.1177/030662402236738
30. *Mehmet F. C., Selma.T.H., Meryem K. és mtsai.*: High prevalence of nonsuicidal self-injury, tattoos, and psychiatric comorbidity among male adolescent prisoners and their sociodemographic characteristics. *Asian Journal of Psychiatry.* (2019) *43*, 45-49. 10.1016/j.ajp.2019.05.010
31. *Kondro. W.*: Report supports cost-effective prison tattoo program. *Canadian Medical Association Journal.* (2007) *176(4)*, 433-434. 10.1089/AID.2016.0271
32. *Semion K., Alex.K., Omer H. és mtsai.*: Do young women with tattoos have lower self-esteem and body image than their peers without tattoos? A non-verbal repertory grid technique approach. *Plos One.* (2019) *14*, 1-15. 10.1371/journal.pone.0206411
33. *Drews D.R., Allison.C.K., Probst J.R.*: Behavioral and self-concept differences in tattooed and nontattooed college students. *Psychological Reports.* (2000) *86*, 475–481. 10.2466/PRO.86.2.475-481
34. *Anna J. P., Grazyn. B.D., Julita S.*: Satisfaction with life, self-esteem and evaluation of mental health in people with tattoos or piercings. *Psychiatr. Pol.* (2015) *49*, 559–573. 10.12740/PP/27266
35. *Viren S.*: Marked for life? A prospective study of tattoos on appearance anxiety and dissatisfaction, perceptions of uniqueness, and self-esteem. *Body Image.* (2011) *8*, 237–244. 10.1016/j.bodyim.2011.04.005
36. *B-K. H., Hyo.Y.L.*: Self-esteem, propensity for sensation seeking, and risk behaviour among adults with tattoos and piercings. *Journal of Public Health Research.* (2017) *6*, 158-163. 10.4081/jphr.2017.1107
37. *Viren S., Jakob P., Bianca B. és mtsai.*: Personality Differences Between Tattooed and non-tattooed individuals. *Psychological Reports: Mental & Physical Health.* (2012) *III*, 97-106. 10.2466/09.07.21.PRO.111.4.97-106
38. *Carroll L., Anderson R.*: Body piercing, tattooing, self-esteem, and body investment in adolescent girls. *Adolescence.* (2002) *37*, 627–637.

Érkezett: 2024.01.04.

Közlésre elfogadva: 2024.01.11.